

Till Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Angående Attraktiv, innovativ och hållbar- strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring. (Diarienummer N 2015/2191/J)

Föreningen Foder och Spannmål (FS) har erhållit rubricerade utredning (i det följande KKU) på remiss och får med anledning därav anföra följande.

FS:s medlemsföretag utgörs av företag som tillverkar respektive handlar med foderprodukter, utsäde, spannmål, gödselmedel, växtskyddsmedel och andra insatsvaror till lantbruket. Mer information om föreningen och dess verksamhet finns på www.foderochspannmal.se.

Sammanfattning

FS delar i allt väsentligt utredningens bedömningar och stödjer förslagen, men betonar vikten av konkreta åtgärder. FS vill särskilt framhålla nedanstående områdets betydelse för den svenska konkurrenskraften.

- Forskning, innovation och utbildning inom lantbrukets område måste prioriteras högre och ytterligare resurser tillföras. Ett strukturgrepp inom området kan behövas.
- Ny teknik skall främjas.
- Produktivitetshöjande åtgärder skall understödjas, vilket kräver en översyn av särregler.
- Ett produktionsmål som minst motsvarar Sveriges konsumtion av livsmedel bör sättas. Effektivitet och produktivitet förutsätter också en kritisk volym.
- En översyn av myndighetsstrukturen och deras instruktioner bör övervägas och kompetenshöjande satsningar krävs.
- Regelförenklingsarbetet behöver prioriteras ytterligare.
- Reglerna kring växtskydd behöver moderniseras och ses över. Tillgång till effektiva växtskyddsmedel är en förutsättning för en konkurrenskraftig växtodling.

Inledning och allmänna synpunkter

Häromdagen skrev en av de större tidningarna i Sverige om en nyligen tillsatt utredning under rubriken ”Världens mest onödiga utredning”. FS kan konstatera att detta i vart fall inte gäller här aktuell utredning, som istället är en av de absolut viktigaste inom livsmedelsområdet och särskilt då för primärproduktionen, sedan Sverige blev medlemmar av EU. Denna period har präglats av mycket stora grundläggande förändringar och det svenska lantbruket är för närvarande i ett mycket prekärt läge. Utan att närmare kommentera orsakerna till detta konstaterar FS att näringen och politiken i grunden inte klarat av att anpassa sig till de förutsättningar som nu råder. Att vända utvecklingen i en positiv riktning kommer att ställa stora krav på alla aktörer, men en helt nödvändig del i detta är också att primärproduktionens frågor får en högre prioritering inom näringspolitiken. KKU har på ett befriande klarsynt sätt gått igenom området för området och pekar tydligt på ett antal brister som behöver åtgärdas och FS kan överlag ställa sig bakom utredningens slutsatser och förslag. Skall man anföra någon övergripande kritisk synpunkt, skulle det vara att man önskat fler tydliga konkreta förslag till åtgärder. Det är därför av största vikt att kraft och fokus nu läggs på att gå vidare med utredningsresultatet och omsätta detta i konkret handling. Detta gäller åtgärder på både kort och lång sikt. Arbetet med en livsmedelsstrategi kan i sammanhanget vara en viktig del, men det kan i nu rådande läge, inte nog understrykas vikten av att gå från ord till handling. I det följande kommer FS framhålla några områden som föreningen i detta sammanhang anser vara av särskild betydelse.

Forskning, innovation, utveckling och utbildning

Sveriges välstånd bygger i mångt och mycket på en mycket stark tradition ifråga om forskning och teknisk utveckling kombinerat med ett starkt utbildningsväsen. Ett resultat av de senaste decenniernas snabba förändringar i Sverige och omvärlden inom jordbrukets område har blivit att mycket av den svenska forskningen, inte minst den tillämpade, eroderat, till betydande del pga av resursbrist, men även beroende på att det inom livsmedelsområdet finns en svårmotiverad populistisk teknikfientlighet, som bl a fått stort medialt utrymme och som även från tid till annan varit lockande för politiska aktörer att utnyttja. Ett mycket tydligt exempel på detta är växtförädlingen, där Sverige tidigare var mycket långt framme, men där vi nu har ett synnerligen svagt läge. Forskarkompetensen försvinner därför också till andra mer attraktiva områden, där det både finns resurser och en mer positiv allmän inställning till utveckling. Denna situation försvagar också utbildningarna inom lantbrukets område, vilket också visar sig i antalet sökande studenter. FS vill betona vikten av satsningar inom det akademiska området, både inom forskning och utbildning. Förändringar i strukturerna kring forskning, utveckling, utbildning och innovation och kan i detta sammanhang behöva övervägas, då den nuvarande i mångt och mycket är uppbyggd och anpassad utifrån en historisk situation som inte längre föreligger.

På lång sikt är satsningar inom forskning, utveckling och utbildning kanske den enskilt viktigaste faktorn för att vända utvecklingen.

Produktion och produktivitet

Sverige har i flera avseenden mycket goda förutsättningar för livsmedelsproduktion, men i ett högkostnadsland som Sverige är en stark produktivitet utveckling en absolut förutsättning för

att utveckla konkurrenskraften. Samtidigt har vi ett antal fördyrande särregler som inte finns i de länder med vilka vi konkurrerar. Sådana särregler kan vara motiverade, men får inte bli till heliga kor, utan måste kunna tas upp till analys, diskussion och omprövning. Här har politiken ett särskilt ansvar emedan det kan kosta på att även diskutera ur medial synvinkel mindre bekväma frågor, som t ex stordrift, GMO, beteskraV, växtskydd, gödselmedel m m. På kort sikt är detta frågor som har mycket stor betydelse för lantbrukets konkurrenskraft.

Tidigare hade vi i den svenska politiken ett försörjningsmål som syftade till att Sverige skulle klara sin livsmedelsförsörjning i en avspärrningssituation. Detta mål har avvecklats, men även med nu rådande världspolitiska och inhemska förutsättningar anser FS att ett produktionsmål bör sättas. Om vi menar allvar med att Sverige har bättre förutsättningar än flertalet andra länder att producera livsmedel och att vi inte skall exportera miljöbelastning, då måste vi kunna producera livsmedel som i vart fall *motsvarar* det vi konsumerar, helst betydligt mer. Detta skall också ses i ljuset av att flertalet seriösa forskare menar att vi nu har en situation i världen där befolkningen ökar i mycket snabb takt samtidigt som produktionsarealen minskar.

I sammanhanget skall även framhållas att det för konkurrenskraften är mycket viktigt att produktionen har en kritisk volym. Annars är det mycket svårt att, i ett avlångt och glesbefolkat land i norra Europa, med tillräcklig kostnadseffektivitet kunna tillverka och transportera foder, spannmål, råvaror och andra insatsvaror till lantbruket.

Myndighetsutövning och regelverk

I den goda ambitionen att livsmedel skall vara billiga och säkra håller Sverige och EU på att hamna i ett svårhanterligt regeltrask. Regelmängden, byråkratin och kontrollutövningen håller på att bli ett allvarligt produktionshinder och utan att sänka kraven på livsmedelskvalitet, måste arbetet med förenklingar drivas hårdare.

Det faktum att det ofta är flera myndigheter inblandade i produktionsrelaterade regelfrågor är också ett problem. Från FS sidan kan vi bara konstatera att samordningen mellan myndigheter som Jordbruksverket, Livsmedelsverket, SVA och KEMI inte fungerar tillfredsställande eller i flera fall ens acceptabelt. FS anser att en översyn av myndighetsstrukturen bör övervägas liksom att kompetenshöjande åtgärder behöver prioriteras. Inte sällan är det nytutexaminerade personer som som första anställning skall utföra kontrolluppdrag inom områden där de saknar erfarenhet, vilket bäddar för missförstånd, rena felbedömningar och rättsosäkerhet. Sverige har en historisk och i världen närmast unikt god förvaltningstradition, präglad av kompetens, objektivitet och rättssäkerhet. Detta måste värnas. Betydelsen av detta skall inte underskattas heller i konkurrenskraftssammanhang.

Växtskydd

Att odla marken har visat sig vara ett mycket effektivt sett för människan att skaffa föda. Bara det faktum att man odlar en gröda på ett fält innebär emellertid ett ingrepp i naturen. Detta ingrepp medför i sig ett antal konsekvenser, såväl negativa som positiva för bl a miljön, andra växter, jorden, vattnet, djur m m. Att en växtart etableras i hög täthet på en begränsad yta medför t ex att betingelserna för olika former av angrepp på växterna ökar dramatiskt.

Sådana angrepp kan medföra att grödan blir otjänlig eller t o m giftig som människoföda och/eller stora produktionsbortfall. För att förhindra allvarliga skadeangrepp använder man sig av ett flertal olika metoder, varav beprövade och godkända bekämpningsmedel i dagsläget är en helt nödvändig del.

Växtskydd är således i grunden något som är mycket positivt, något som *förhindrar* skada, något som är avgörande för att säkerställa tillgång på bra och sunda livsmedel. Att bekämpningsmedel också kan medföra icke önskvärda effekter, skall naturligtvis inte bortses ifrån, men dessa måste ställas i relation till nyttan. Detta perspektiv saknas till stor del i svenska myndigheters hantering av växtskyddsfrågor, vilket f n är ett akut problem inom vissa produktionsgrenar och som kommer att förvärras om inte åtgärder vidtas. En god tillgång på effektiva och moderna växtskyddsmedel är en förutsättning för en konkurrenskraftig svensk primärproduktion, i vart fall om vi fortsatt skall vara en del av EU:s inre marknad.

Avslutning

FS välkomnar såväl KKV, som visar på ett antal synnerligen viktiga områden som måste åtgärdas, som Regeringens initiativ till att ta fram en livsmedelsstrategi. Det kan dock inte nog understrykas vikten av att det vidtas konkreta åtgärder, särskilt inom de områden som FS nämnt ovan. Sådana åtgärder måste, om de skall vara verkningsfulla, särskilt ifråga om forskning, utveckling och utbildning också innebära ökade resurser.

Stockholm midsommarafton 2015
Föreningen Foder och Spannmål

Erik Hartman
VD